

Motion

1980/81: 720

av Sixten Pettersson

om användningen av leverprov för att spåra alkoholsjukdomar

Alkoholsjukdomarna hör till de stora folksjukdomarna. Enligt WHO:s definition har ungefär 10 % av den manliga befolkningen i västerlandet ett alkoholberoende. Sedan andra världskriget har alkoholkonsumtionen ungefär fördubblats.

Allt fler medborgare får sjukdomar, vilka har sin grund i alltför stor alkoholkonsumtion. Var tredje patient som kommer till ett psykiatriskt akutinlag är alkoholist. Av dem som är så svårt sjuka att de omedelbart blir inlagda är mer än hälften beroendesjuka.

Ingen annan folksjukdom åstadkommer så mycket mänskligt lidande och socialt elände som alkoholismen. De försök som gjorts för att uppskatta vad den ekonomiskt kostar samhället ger knappast exakta besked – ens på miljarden när.

Det finns ingen anledning att moralisera över dem som har alkoholbesvär. Men om inte vårt välfärdssamhälle på sikt skall gröpas ur, är det nödvändigt att vidta åtgärder för att få ned alkoholförbrukningen och därmed dämpa alkoholmissbruket.

Det finns ingen universallösning på alkoholproblemet. Vi är hänvisade till att försöka förbättra situationen genom en rad olika åtgärder, som var för sig kanske inte ger så mycket men som tillsammans kan vrida utvecklingen åt rätt håll.

Under senare år har det blivit möjligt att genom ett enkelt blodprovsförfarande spåra bl. a. dold alkoholism. I blodprovet mäter man de s. k. GT-värdena, vilka avslöjar koncentrationen av leverenzym i blodet. Provet avslöjar bl. a. dold alkoholism. Genom dessa prover är det också möjligt att avslöja en rad andra sjukdomstillstånd, vilka det är svårt eller dyrt att avslöja med andra undersökningsmetoder.

I rapporten En realistisk alkoholpolitik, utgiven av en arbetsgrupp inom moderata samlingspartiet, sägs bl. a. följande om denna form av undersökningar:

För att avslöja och behandla tidiga symptom på alkoholskador bör vid läkarundersökningar och hälsokontroller mätning av t. ex. GT-värdena kunna ske. (Dessa visar koncentrationen av ett leverenzym i blodet, vilket normalt samvarierar med alkoholförtäringen.) Kontinuerliga mätningar av detta slag kan för många vara ett effektivt stöd mot för höga alkoholintag. Självfallet bör dessa mätningar ske för att stödja patienten, inte för att för omgivningen rapportera risker för begynnande alkoholmissbruk.

Vi står inför en etisk fråga när vi skall ta ställning till hur vi skall utnyttja denna undersökningsmetod. Vi måste ta ställning till avvägningen mellan

den enskilde medborgarens frihet och integritet och vårt gemensamma ansvar för att våra medmänniskor inte går under på grund av bl. a. långvarigt alkoholmissbruk. Vid denna avvägning måste vi ta hänsyn till att de tidigare redovisade nya undersökningsmetoderna även avslöjar en rad andra allvarliga sjukdomstillstånd.

Enligt min uppfattning finns det starka skäl för att vi i framtiden bör använda de nya möjligheter som dessa undersökningsmetoder ger. Samtidigt skall vi vidta en rad åtgärder för att bibehålla den enskildes frihet och integritet. Jag tror att många s. k. normalförbrukare samt de som vanemässigt börjar bruka alkohol lättare skulle kunna minska sin alkoholkonsumtion, om de finge stöd av den varning som det nya provet kan ge.

Resultatet av provtagningen bör så långt som möjligt vara en fråga mellan läkaren och patienten. Genom dessa åtgärder tror jag att de flesta medborgare snart skulle övervinna den instinktiva tveksamhet vi alla känner inför olika former av undersökningar och kontroller.

Inom vissa yrkesgrupper kan det i framtiden finnas skäl till att ta prover av det aktuella slaget. Det gäller t. ex. viss personal som arbetar inom t. ex. kärnkraftsindustrin och kommunikationsväsendet. Detta är dock en vidare fråga, som det är svårt att ta ställning till på nuvarande stadium.

Med stöd av ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts med uppgift att undersöka möjligheterna att under största hänsynstagande till den enskilde medborgarens frihet och integritet i förebyggande syfte genom mätning av de s. k. GT-värdena spåra allvarliga sjukdomstillstånd, bl. a. döld alkoholism.

Stockholm den 22 januari 1981

SIXTEN PETTERSSON (m)